

รายงานวิจัย

ความสัมพันธ์ของฟันคุด RELATION OF THE IMPACTED TOOTH

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

โดย จิระสันต์ ไพบุลย์เกษมสุทธิ
Copyright © Chiang Mai University
All rights reserved

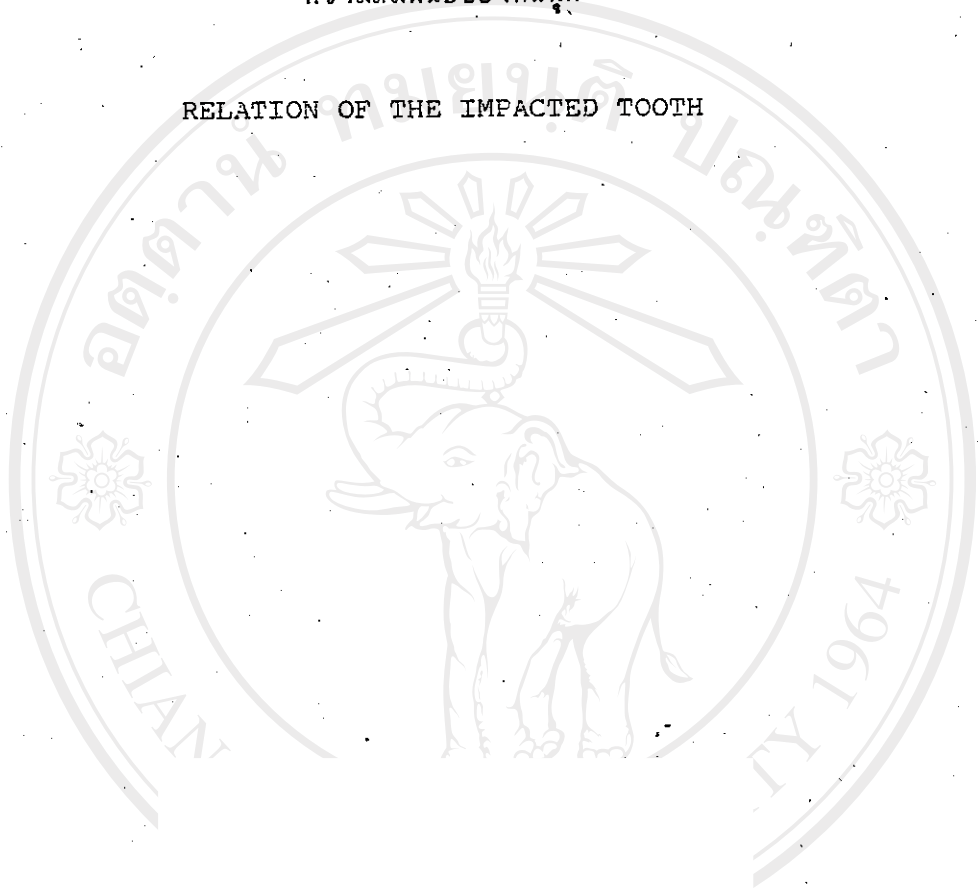
คณะทันตแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

รายงานวิจัย

ความสัมพันธ์ของฟันคุด

RELATION OF THE IMPACTED TOOTH

ลิขสิทธิ์โดย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

จิระสันต์ ไพบูลย์เกษมสุทธิ

คณะทันตแพทยศาสตร์

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(ก)

คำขอบคุณ

การวิจัยเรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือจากบุคคลหลายท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คุณละเมียด บุญคงบ้าน คุณจันทนา อยู่ชุม คุณดวงรัตน์ ชะสม และเจ้าหน้าที่ภาควิชา -
ทันตกรรมชุมชนและเด็ก

การวิจัยได้รับการสนับสนุนจากบริษัท อีสท์ เอเซียเนค เคนทัล จำกัด

จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

(ข)

บทคัดย่อ

ความสัมพันธ์ของฟันคุด
โดย จิระสันต์ ไพบูลย์เกษมสุทธิ

ฟันคุดหมายถึงฟันที่ไม่สามารถขึ้นในปากได้ตามปกติ เนื่องจากถูกฟัน กระดูก หรือเนื้อเยื่อข้างเคียงกั้นไว้ไม่ให้ขึ้น

จากการวิจัยพบว่า :

- ๘๖.๖% เป็นฟันกรามซี่ที่ ๓ ฟันเขี้ยวมีเพียง ๒.๔%
- ๑๖.๘% ของผู้ป่วยฟันคุด พบในช่วงอายุระหว่าง ๑๗-๒๕ ปี
- ชายมีโอกาสเกิดฟันคุดมากกว่าหญิงเล็กน้อย ๕๓.๓ / ๔๖.๖
- ชายมากกว่าขามากกว่า ๕๒.๕ / ๔๗.๕
- ผู้ป่วย ๕๖.๖ % มีฟันคุดของฟันกรามล่างซี่ที่ ๓ พร้อมกันสองข้าง
- ฟันคุดที่มากที่สุดคือ ฟันกรามซี่ที่ ๓ ล่างซ้าย มีถึง ๔๕.๙ % ของฟันคุดทั้งหมด
- ผู้ป่วยฟันคุดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ
- ๗๑.๘ % มีสาเหตุเนื่องจากมีช่องว่างไม่เพียงพอ
- ฟันกรามซี่ที่ ๓ ล่าง จะเป็นฟันคุดประเภท mesio-angular และ horizontal มากที่สุด คือ ๔๕.๐๓ % และ ๔๐.๖๑ % ตามลำดับ

ABSTRACT

RELATION OF THE IMPACTED TOOTH

BY JIRASAN PIBULKASAMSUTI

Impacted tooth is the tooth that can't normally erupt to the oral cavity due to obstruction from adjacent tooth, surrounding bone or tissue.

Result of this research:

- 97.6 % is the third molar, canine 2.4 %
- 76.8 % of impacted patients occur during age 17-25
- men have more tendency than women 53.3:46.7
- the left more than the right 52.5:47.5
- 27.7 % of the patients have both sides of lower impacted third molars
- most impacted tooth is the left lower third molar has 45.9 % of evidence
- the tendency of impacted tooth is increasing in number
- 71.8 % caused by narrow space
- mesio-angular impaction and horizontal impaction are the most evidence of lower third molars 45.03 % and 40.61 %

#####

สารบัญ

	หน้า
คำขอบคุณ	(ก)
บทคัดย่อ	(ข)
รายการตารางประกอบ	(จ)
รายการภาพประกอบ	(ฉ)
บทนำ	๑
(๑) พันธุคืออะไร	๒
(๒) สาเหตุที่ทำให้พันธุ	๒
(๓) แนวความคิด	๓
(๔) วัตถุประสงค์ในการวิจัย	๕
(๕) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
วิธีดำเนินการวิจัย	๖
ผลการวิจัย	๗
การวิเคราะห์ข้อมูล	๑๗
วิจารณ์ผลการวิจัย	๑๗
สรุปผลการวิจัย	๒๑
ท้ายบท	
โทษของพันธุ	๒๓
ผลที่อาจจะเกิดหลังจากถอนพันธุ	๒๔
เริ่มการป้องกันในวัยเด็ก	๒๕
การแบ่งประเภทของพันธุ	๒๖
บรรณานุกรม	๒๗
ประวัติการศึกษา	๒๘

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
๑	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๔ แยกตาม อายุ และ เพศ	๘
๒	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๕ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๙
๓	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๖ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๑๐
๔	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๗ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๑๑
๕	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๘ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๑๒
๖	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๑๙ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๑๓
๗	ผู้ป่วย พ.ศ. ๒๕๒๐ แยกตาม อายุ เพศ และ มีฟัน	๑๔
๘	ผู้ป่วยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๐	๑๕
๙	ผู้ป่วยแยกชายหญิงแต่ละปี	๑๖
๑๐	ผู้ป่วยทันตกรรมกลางปี ๓	๑๖
๑๑	การเปรียบเทียบการถอนฟันปกติกับฟันอุด	๑๗
๑๒	การแบ่งประเภทของฟันอุด	๑๘

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

(จ)

รายการภาพประกอบ

รูปที่

หน้า

๑

พื้นตุก

๕

๒

การแบ่งประเภทของพื้นตุก

๒๖

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

บทนำ

บุคคลที่ไปหาทันตแพทย์จะเป็นผู้ป่วยบ่อยครั้งมากที่สุด ในจำนวนผู้ป่วยที่พบทันตแพทย์เหล่านี้ จะรวมถึงผู้ที่ได้รับความทุกข์ทรมานเนื่องจาก "ฟันคุด" ด้วย

จากการสังเกตและติดตามเรื่อง "ฟันคุด" เป็นพิเศษ ทำให้คิดว่า ฟันคุดน่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์กันในด้านต่าง ๆ รวมด้วย จึงได้ค้นหา รวบรวมสถิติและประวัติผู้ป่วยที่ไปรักษาพยาบาลที่ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จากรายงานผลการวิจัยครั้งนี้ คงจะเกิดประโยชน์ต่อผู้สนใจ และคงจะช่วยลดอัตราการเกิด หรือลดอันตรายที่อาจเกิดเนื่องจากฟันคุดได้บ้างไม่มากก็น้อย

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

(๑) ฟันคุด คืออะไร ?

หมายถึงฟันที่ไม่สามารถจะขึ้นมาในปากตามปกติได้ อาจเนื่องมาจากถูก ฟัน กระดูก หรือ เนื้อเยื่อข้างเคียงกันไว้ไม่ให้ขึ้น ทำให้ฟันขึ้นขึ้นแล้วเพียงบางส่วนหรือยังไม่ขึ้นเลย ไม่สามารถขึ้นได้อีกต่อไป

ฟันคุดที่พบได้บ่อยในวัยหนุ่มสาว ๑๗-๒๕ ปี ก็คือฟันกรามซี่สุดท้าย (เขี้ยวขาวหรือฟันกรามซี่ที่ ๓ หรือ wisdom tooth) ขึ้นไม่ตรงที่ ขึ้นขึ้นฟันอื่น ขนกระดูกขากรรไกร หรือนอนขวาง บางครั้งทำให้เจ็บปวด อักเสบหรือบวมอย่างรุนแรง

นอกจากนั้น ที่พบได้บ่อยอีก คือ ฟันเขี้ยวตรงมุมปาก (canine) ซึ่งขึ้นเมื่ออายุ ๑๑-๑๓ ปี ฟันขึ้นอาจแทงทะลุเหงือกปากออกมาหรือนอนอยู่ใต้รากฟันข้างเคียง บางรายอันเข้าไปในไซนัสก็มี

(๒) สาเหตุที่ทำให้ฟันคุด :

สาเหตุเฉพาะแห่ง

๑. เนื่องจากขากรรไกรเจริญไม่เต็มที่ ทำให้ไม่มีเนื้อที่พอเพียง
๒. ฟันน้ำนมหลุด (ถูกถอน) ไปก่อนกำหนด ทำให้ฟันขึ้นใหม่เกยซ้อน เกิดฟันคุดได้ง่าย
๓. ฟันน้ำนมตกค้างอยู่ยาวนานเกินไป
๔. ฟันข้างเคียงขึ้นอย่างไม่เป็นระเบียบ
๕. กระดูกที่คลุมบนฟันหรือรอบ ๆ ฟันมีความหนาแน่นผิดปกติ
๖. เนื้อเยื่อที่คลุมตัวฟันมีการหนาตัวและเหนียวเพิ่มขึ้น เนื่องจากการอักเสบเรื้อรังเป็นเวลานาน ๆ
๗. การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากการอักเสบในกระดูกของโรคที่เป็นผดผื่นในเด็ก (exanthematous diseases) เป็นต้น

สาเหตุจากความผิดปกติของร่างกาย

๑. สาเหตุก่อนคลอด

- ๑.๑ กรรมพันธุ์ หมายถึงพ่อแม่มีพันธุกรรมถ่ายทอดการมีพันธุกรรม
- ๑.๒ พันธุกรรม หมายถึงทั้งพ่อและแม่ไม่มีพันธุกรรม แต่ลูกมีพันธุกรรม เพราะได้รับส่วนที่ไม่สมดุลกันมาจากพ่อและแม่ เช่น รับสารโครโมโซมเล็กจากแม่ รับพันธุกรรมจากพ่อ

๒. สาเหตุหลังคลอด

- ๒.๑ โรคกระดูกอ่อน
- ๒.๒ โรคโลหิตจาง
- ๒.๓ โรคฟีลิสที่เพิ่งมาแตกำเน็ค
- ๒.๔ วัณโรค
- ๒.๕ การทำหน้าที่ผิดปกติของต่อมไร้ท่อ
- ๒.๖ โรคขาดอาหาร เป็นต้น

๓. สาเหตุที่พบน้อย

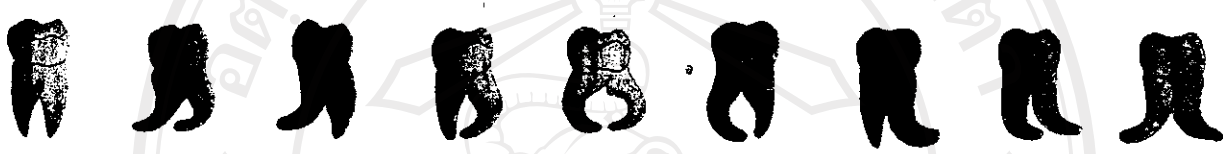
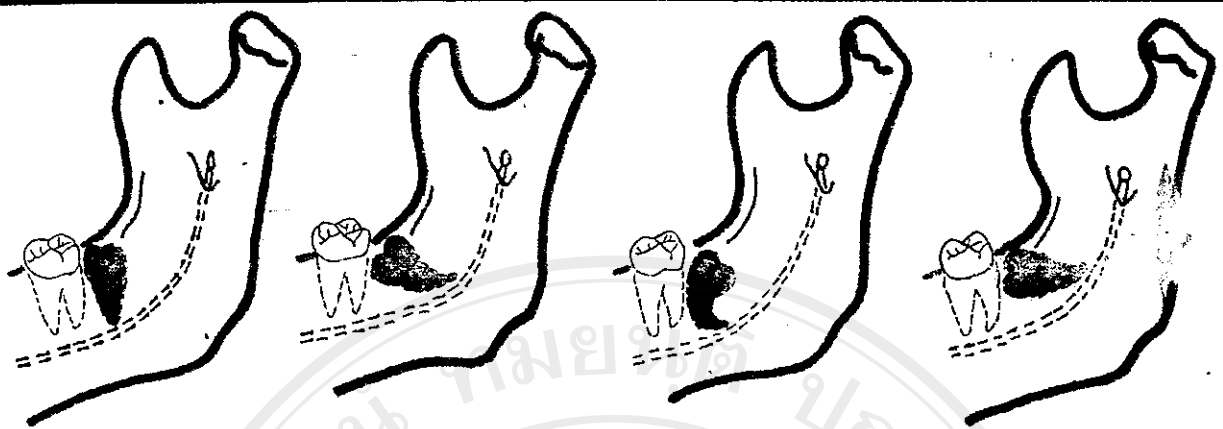
- ๓.๑ cleidocranial dysostosis
- ๓.๒ oxycephaly
- ๓.๓ progeria
- ๓.๔ achondroplasia
- ๓.๕ cleft palate เป็นต้น

(๓) แนวความคิดเกี่ยวกับพันธุกรรม

"พันธุกรรม เป็นโรคพันธุกรรมของคนยุคใหม่และคนในเมือง"

ที่กล่าวเช่นนี้ เพราะจากการขุดพบโครงกระดูกของคนยุคโบราณ ไม่พบพันธุกรรมในกระดูกชากรโครโมโซม มาในสมัยพุทธกาล นาน ๆ จะมีคนป่วยเพราะพันธุกรรมสักราย แต่ปัจจุบันนี้พบพันธุกรรมบ่อยมาก

คนบ้านนอกหรือชนเผ่าเขา ชาวป่าที่ห่างไกลความเจริญแทบจะไม่พบพันธุกรรม คนในเมืองที่เริ่มมีการพัฒนา จะเริ่มพบพันธุกรรมได้บ้าง ส่วนคนในเมืองหรือคนที่เรียกว่า

19/4

ฟันผุ

เจริญแล้ว พบว่ามีพันธุ์ลูกมากจนเป็นที่กล่าวขานติดปากว่า "ถั่วคนไหนไม่เคยปวดฟันลูก
ดะก้อ" คนนั้นจึงถือว่าเป็นคนโบราณหรือคนบ้านนอกคอกนาทางไกลความถี่วิไลซ์"

หากหันมาพิจารณาถึงเรื่องอาหารบ้างจะพบว่า คนยุคโบราณหรือคนที่อยู่ในทอง
ถิ่นไกลความเจริญ อาหารส่วนใหญ่เป็นพวกเนื้อสัตว์ ผักและผลไม้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งเช่น
อาหารหยาบที่อุดมไข่แรงในการเคี้ยวเคี้ยวที่ ส่วนคนในยุคใหม่หรือคนที่อยู่กับความเจริญ
ที่เพิ่มมากขึ้น อาหารทุกชนิดไกลจากความแข็งหรือหยาบลงไปเรื่อย ๆ ทำให้การบดเคี้ยว
น้อยลง ขาดสิ่งที่จะไปกระตุ้นความเจริญเติบโตของขากรรไกร ขากรรไกรจึงลดขนาด
ลง ทำให้ขากรรไกรเล็กเกินกว่าที่จะรองรับฟันทั้งหมดได้

(๔) วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- ๔.๑ เพื่อหาความสัมพันธ์ของฟันคุดแต่ละซี่ในแง่ อายุและเพศ
- ๔.๒ เพื่อหาอัตราส่วนของฟันคุดแต่ละซี่
- ๔.๓ เพื่อเปรียบเทียบและหาอัตราส่วนของฟันคุดแต่ละประเภท
- ๔.๔ เพื่อหาช่วงอายุและความถี่ของการเกิดฟันคุด

(๕) ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๕.๑ ทำให้สามารถพยากรณ์ได้ว่า ฟันคุดมีโอกาสดังเกิดมากในวัยและเพศไหน
- ๕.๒ สามารถคาดคะเนว่า ผู้ป่วยควรจะมีฟันคุดประเภทไหน ที่ตำแหน่งใดมากกว่า
- ๕.๓ เป็นการลดอันตรายเนื่องจากฟันคุด
- ๕.๔ ผู้ป่วยมีโอกาสดังรับคำแนะนำที่ถูกต้อง
- ๕.๕ เป็นแนวทางการทำวิจัยต่อไป.....

วิธีดำเนินการวิจัย

(๑) หลักเกณฑ์ในการเลือกข้อมูล

- ก. เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาโดยการถอนฟันคุดออกแล้ว
- ข. ประวัติของผู้ป่วยที่รองการ ไตบก อายุ เพศ และปีเกิด
- ค. ไข่อ่อนที่สุดเท่าที่จะทำได้

(๒) ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

- ก. ค้นหาข้อมูลจากประวัติผู้ป่วย โดยคัดเอาเฉพาะผู้ป่วยที่ได้รับการถอนฟันคุดในแต่ละวัน
- ข. คัดเอาเฉพาะรายละเอียด อายุ เพศ ชี้นำ และภาพรังสี
- ค. รวบรวมข้อมูลของแต่ละปี
- ง. สรุปและวิจารณ์ผลที่ได้.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ผลการวิจัย

ผู้ป่วยที่ได้รับการถอนฟันจุด (ฟันเขี้ยวและฟันกรามซี่ที่ ๓) ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔-๒๕๒๐ มีจำนวนทั้งหมด ๔,๒๕๒ ราย (รวมผู้ป่วยอีก ๑๕๑ ราย เป็นชาย ๘๔ หญิง ๖๗ ซึ่งไม่สามารถหารายละเอียด)

สำหรับ พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๔ นั้น เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเก็บประวัติผู้ป่วย ทำให้ไม่สามารถแยกและรวบรวมข้อมูล

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

จำนวนผู้ป่วย ๔,๒๕๒ ราย สามารถแจกจ่ายรายละเอียด ดังตารางที่ ๑-๑๐ ต่อไปนี้ :-

ตารางที่ 1

ผู้ป่วย พ.ศ.2514 แยกตามอายุและเพศ

อายุ	ชาย	หญิง
12	-	-
13	-	1
14	-	-
15	-	-
16	1	-
17	1	7
18	2	14
19	10	13
20	16	11
21	10	12
22	11	3
23	9	7
24	8	6
25	10	4
26	7	5
27	2	4
28	-	1
29	6	1
30	5	1
31	-	-
32	6	1
33	1	2
34	2	-
35	1	-
36	2	-
37	-	1
38	-	-
39	1	1
40	1	1
41-50	3	1
51-60	3	2
61-70	-	-
รวม	118	99

ชายไม่ทราบอายุ 4

หญิงไม่ทราบอายุ 1

ตารางที่ 2 ผู้ป่วย พ.ศ.2515 แยกตามอายุ เพศ และชั้น

อายุ	8		8		8		8		ไม่รู้		3		3		3		3	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
12																		
13																		
14						2												
15								1										
16							1	2		1								
17					3	1	1	1		1								
18	1	2	2		7	8	14	8	4									
19					7	11	7	11						1				
20		1		1	6	2	4	3										
21	1				2	7	3	3		1		1						
22					5	2	3											
23					4	4	7	2	1					1				
24		1			6	6	10	3										
25					3	5	7		1	1								
26							3											
27					3		2	1	1	1								
28					1		2	1										
29					1	1	7	1	1									
30					1		2											
31						2	3											
32					1	1	2	1										
33					4	1	2											
34					1		1	1										
35					1	1	1											
36					2		4	1		1								
37						1												
38																		
39							1	1										
40					1	1		1										
41-50					1	2	1	1	1									
51-60					1													
61-70																		
รวม	2	4	2	1	61	58	88	43	9	6	-	1	1	1	-	-	-	-

ตารางที่ 3 ผู้ป่วย พ.ศ.2516 แยกตามอายุ เพศ และชน

อายุ	[8]		8]		[8		8]		6[8		[3		3]		[3		3]	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
12																		
13																		
14																		
15					1	1	1	1	1	1								
16		1				2	2	2										
17					12	3	7	6	3	2	1							
18	1	2	1	3	18	21	15	20	8	8						1		
19	1	1	2	3	19	19	15	19	5	9	1							
20					17	7	19	15	8	4	1							
21					9	11	7	11	1	3	1						1	
22					4	10	15	8	1	3								
23		3		1	4	10	9	12	2	5								
24		1	1		8	9	13	9	2	7								
25			1		6	13	8	8	3	3								
26					3	5	7	3	1	1								
27			2		4	4	2	4		2							1	
28					3	5	6	1	1	1								
29	1				3	4	2	1		1								
30					7		4		3		1							
31					1	1												
32					4		1		1									
33					3			1										
34						1	2											
35							3											
36					1													
37					1	1	1											
38					1		1		1									
39					1		1	1	1									
40																		
41-50					2		1	1										
51-60																		
61-70																		
รวม	3	8	7	7	132	116	142	123	42	50	3	2	-	-	-	1	2	-

ตารางที่ 4 ผู้ป่วย พ.ศ.2517 แยกตามอายุ เพศ และชั้น

อายุ	18		9		18		8		8		12		3		3		3	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
12																		
13																		
14					2		1		1									
15		1	1	1	2	3	2	1	2	1				1				
16					2	3		3		2								
17				2	6	10	10	9	4	6				1			2	
18	3	2	2	2	24	26	21	26	14	11	2		1	1				
19	2	1	3	2	18	21	27	21	7	12		1		1				
20	1		3	1	14	20	18	20	6	12		1	1		1			
21	2	2	1	2	16	15	19	11	7	6			2		3		1	
22		2	1	1	12	16	7	14	4	7		2		1				
23	2	2		2	15	11	14	6	7	4								
24	1			1	8	6	14	3	7	3								
25	1	1	2	1	12	13	13	10	7	5				1				
26	1	3	2	2	7	11	6	7	3	6								
27	1	1			7	6	8	6	4	4								
28					3	3	2	2		2	1							
29					2	5	2	3	1	3								
30		1			4	3	9	3	3	1								
31					1													
32					2		1		1									
33	2		1				2											
34	1	1	1		5	2	3		1									
35					1	1	2		1									
36		1			5		2	2	2									
37		1			1		1				1			1				
38					2	1	3		1									
39					1			1										
40								2										
41-50					3	3	3	3	1	1								
51-60					1													
61-70					1													
รวม	17	19	17	17	177	179	190	153	84	86	4	4	4	7	4	-	3	-

ตารางที่ 5 ผู้ป่วย พ.ศ.2518 แยกตามอายุ เพศ และชั้น

อายุ	2		3		8		8		8/8		3		3		3	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
12						1										
13						1					1					
14					2	2	1	1								
15		1		1	1	2		4		1						
16			1		5	3	2	3	1							
17	1			4	14	7	8	9	5	1		1				
18 =		1			22	19	21	12	13	6	1	1	2			
19			1	1	20	13	19	18	8	6					1	
20	1	3	2	3	19	17	16	23	7	10	1	1				
21	1	2		1	19	20	20	15	7	9		1				
22	1	3	1	1	11	20	16	16	7	8		1				
23		1	1	1	12	15	14	13	6	5						
24	1				15	8	9	9	5	3		1		1		
25		1		1	11	6	13	11	7	4						
26		1			6	2	6	4	4	1						
27		1	1	1	12	7	7	4	4	1						
28					4	1	2	2	1	1			1			
29	1		1		5	2	3	3	1	2						
30	1		1		6	4	4	4	3	1		1				
31					1		1	1	1							
32					4	2	3	2	3							
33					2	1	2		1							
34					1		2									
35						1	1									
36					2		3	2	1							
37					1											
38		1				1										
39					1											
40							1									
41-50					4		5		2							
51-60					1		1									
61-70																
รวม	7	15	9	14	201	155	180	156	87	59	3	7	3	1	-	1

ตารางที่ 6

ผู้ป่วย พ.ศ. 2519 แยกตามอายุ เพศ และชีพ

อายุ	8		8		8		8		8		8		3		3		3		3	
	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ	ช	ภ
12																1				
13														1						
14					2	1		5		1	1									
15		1			3	4	1	2	1	1		1								
16					6	3	3	6	2	3			1							
17	2	1		2	9	12	6	15	4	6										
18			1		18	12	18	15	8	5	2	1	2				1			
19	1	1		2	24	24	23	21	13	10		1								
20	2		2	1	36	37	35	32	15	16	1								1	
21	1	1	2		23	21	20	22	12	8	1	2	1							
22		3	3	4	23	25	30	18	15	10	1	1	1							
23	2	3	2	3	24	17	20	13	10	7	1									
24			2		11	10	9	11	5	5										
25		2		2	14	14	17	9	7	3			1							
26					8	5	9	6	4	4										
27					~~11~~	~~11~~	~~10~~	8	~~6~~	~~4~~		1	1							
28					5	4	4	3	3	1										
29		1		1	3	5	4	2	1	1										
30		1		2	2	3	3	4	1	3	1									
31				1	4	3	3		3											
32	1				1			1			2									
33						1	3	2												
34		1			1	2	5	2		1										
35					1	1	2		1											
36		1			3	1	2	2	2											
37				1		1														
38								1												
39					2	1	3		1											
40																				
41-50	1	1			3	3	3	5	1											
51-60		1				1														
61-70																				
รวม	10	18	12	19	237	222	233	203	115	89	10	6	8	1	-	1	-	1		

ตารางที่ 7 ผู้ป่วย พ.ศ.2520 แยกตามอายุ เพศ และชั้น

อายุ	8		8		8		8		8		8		8		8		8	
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ
12																		
13						1												
14														1				
15					2	2	2	6	1	2	2	2	1	1				
16					3	4	2	4	1	3								
17	3	1	1	1	13	7	9	2	5									
18	9	6	3	4	18	11	18	19	11	5	1		1	1				
19	8	4	4	5	29	26	20	26	12	17	1					1		
20	5	7	2	6	23	31	20	30	9	15			2					
21	5	3	4	3	23	29	22	17	9	10			1					
22	4	1	3	1	18	10	14	16	7	6								
23	3	3	2	4	22	14	20	23	9	8								
24	1		2		18	4	17	6	13	2								
25		1	2		12	15	8	14	3	13								
26					7	9	7	3	3	2								
27	1			1	11	6	2	6		3	1	1	1					1
28	2	1		1	13	5	4	9	1	3			1					
29					5	3	2	2		2	1		1					
30	2				5	2	3	3	1									
31					2	2	3	1	1	1								
32					2	1	2	1	1									
33	1		1		1	2	1	2	1	1								
34					1	2		2		2	1							
35																		
36			1															
37							1											
38						1	2	2		1								
39					1		1											
40							2											
41-50					1													
51-60					4	1	3		1									
61-70																		
รวม	44	27	27	26	234	188	195	194	89	96	7	3	8	3	-	-	1	1

ตารางที่ 8

ผู้ป่วยตั้งแต่ พ.ศ.2515-2520

อายุ	8		8		8		8		13		3		3		3		รวม
	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	ช	ญ	
12						1						1					2
13						2			1		1						4
14					6	5	2	4	1			1					19
15		3	1	2	9	12	6	15	2	3	1	2					56
16		1	1		16	15	10	20			1						64
17	6	4	1	9	57	40	41	42	1	1		1			2		205
18	14	13	9	9	107	97	107	100	6	2	6	2		2			474
19	12	7	8	13	117	114	111	116	2	2		2		1	1		506
20	9	11	9	12	115	114	112	123	2	3	3		1			1	515
21	10	8	7	6	92	103	91	79	1	5	4		3		2		411
22	5	9	8	7	73	83	85	72	1	4	1	1					349
23	7	12	5	11	81	71	84	69	1		1						342
24	3	2	5	1	66	43	72	41		1		1					235
25	1	5	5	3	85	65	66	52			1	1					257
26	1	4	2	2	31	32	38	23									133
27	2	2	3	2	48	34	31	29	1	1	2				1	1	157
28	2	1		1	29	18	20	18	1		2						92
29	2	1	1	1	19	20	20	12	1		1						78
30	3	2	1	2	25	12	25	14	2	1							87
31				1	9	8	10	2									30
32	1				14	4	9	5	2								35
33	3		2		10	5	10	5									35
34	1	2	1		9	7	13	5									38
35					3	4	9		1								17
36		2	1		13	3	11	7									37
37		1		1	3	3	3		1			1					13
38		1			3	3	6	3									16
39					6	1	6	3									16
40					1	1	3	3									8
41-50	1	1			15	8	12	10									47
51-60		1			7	2	4										14
รวม	83	93	70	83	1042	930	1017	872	27	23	24	13	4	3	6	2	4292
	176		153		1,972		1,889		50		37		7		8		

ตารางที่ 9 ผู้ป่วยแยกชายหญิงแต่ละปี

พ.ศ.	ชาย	หญิง	รวม
2514	122	100	222
2515	163	114	277
2516	291	257	548
2517	445	401	846
2518	451	392	843
2519	510	471	981
2520	506	442	948
รวม	2,484	2,173	4,665
	๕๓.๓ %	๔๖.๗ %	

ตารางที่ 10 (พ.ศ.2516-2520) ผู้ป่วยพันธุกรรมล่างซี่ที่ 3

8		8		8	
ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง
546	550	512	449	417	380
				(27.9%)	28.8%)
1,114		961		797 (27.7%)	

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการถอนฟันปกติกับฟันคุด (พ.ศ.2516-2524)

พ.ศ.	ถอนฟันปกติ	ฟันคุดที่ถอนทันที	ฟันคุดที่จำ เป็นต้องถอน	
			จำนวน	ร้อยละของถอนปกติ
2516	5,601	235	548	9.78
2517	5,868	370	846	14.42
2518	5,335	484	843	15.80
2519	5,917	498	981	16.58
2520	5,569	515	948	17.02
2521	6,275	554	-	-
2522	7,377	459	-	-
2523	6,884	401	-	-
2524	6,878	436	-	-

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ.2521-2524 ไม่มีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ, อายุ มีการบันทึกเฉพาะผู้ป่วยที่ได้รับการถอนในแต่ละวันเท่านั้น จึงไม่มีการบันทึกรวมถึงผู้ที่ต้องให้ยาแก้อักเสบก่อน หรือผู้ป่วยที่นัดไปภายหลัง

Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

ตารางที่ 11. การเปรียบเทียบการถอนฟันปกติกับฟันคุด (พ.ศ.2516-2524)

พ.ศ.	ถอนฟันปกติ	ฟันคุดที่ถอนทันที	ฟันคุดที่จำเป็นต้องถอน	
			จำนวน	ร้อยละของถอนปกติ
2516	5,601	235	548	9.78
2517	5,868	370	846	14.42
2518	5,335	484	843	15.80
2519	5,917	498	981	16.58
2520	5,569	515	948	17.02
2521	6,275	554	-	-
2522	7,377	459	-	-
2523	6,884	401	-	-
2524	6,878	436	-	-

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ.2521-2524 ไม่มีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ, อายุ มีการบันทึกเฉพาะผู้ป่วยที่ได้รับการถอนในแต่ละวันเท่านั้น จึงไม่มีการบันทึกรวมถึงผู้ที่ต้องให้ยาแก้-
อักเสบก่อน หรือผู้ป่วยที่นัดไปภายหลัง

ตารางที่ 11. การเปรียบเทียบการถอนฟันปกติกับฟันคุด (พ.ศ.2516-2524)

พ.ศ.	ถอนฟันปกติ	ฟันคุดที่ถอนทันที	ฟันคุดที่จำเ็นต้องถอน	
			จำนวน	ร้อยละของถอนปกติ
2516	5,601	235	548	9.78
2517	5,868	370	846	14.42
2518	5,335	484	843	15.80
2519	5,917	498	981	16.58
2520	5,569	515	948	17.02
2521	6,275	554	-	-
2522	7,377	459	-	-
2523	6,884	401	-	-
2524	6,878	436	-	-

หมายเหตุ ตั้งแต่ พ.ศ.2521-2524 ไม่มีการบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับเพศ, อายุ มีการบันทึกเฉพาะผู้ป่วยที่ได้รับการถอนในแต่ละวันเท่านั้น จึงไม่มีการบันทึกรวมถึงผู้ที่ต้องให้ยาแก้-
 อักเสบก่อน หรือผู้ป่วยที่นัดไปภายหลัง

ตารางที่ 12 การแบ่งประเภทของฟันคุด (Third lower molar)

ประเภท	จำนวน	Bucco or linguo angular	Mesio angular	Horizontal	Vertical
1	104 (11.23%)	-	59	4	41
2	665 (71.81%)	5	303	314	43
3	157 (16.96%)	40	55	58	4
รวม	926	45	417	376	88
คิดเป็นร้อยละ		4.86	45.03	40.61	9.50

- หมายเหตุ
1. ตารางนี้ได้จากภาพรังสี โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง 926 ภาพ
  2. มีรายละเอียดการแบ่งประเภทอยู่ในท้ายบท

การวิเคราะห์ข้อมูล

๑. จำนวนผู้ช่วยที่นำมาวิจัยครั้งนี้ มีข้อมูลมากกว่า ๔,๖๖๕ ราย
๒. ช่วงเวลาของข้อมูลยาวพอสมควร คือตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๒๔ รวมระยะเวลา ๑๑ ปี
๓. ข้อมูลทั้งหมดได้จากการตรวจคนสัปดาห์ผู้ป่วยย้อนหลัง จากหน่วยสถิติคณะ ฯ รายละเอียดของบันทึกส่วนที่เกี่ยวข้องกับผู้ช่วยพันธุและบัตรประวัติผู้ป่วย
๔. การเปรียบเทียบผลนั้นสามารถแยกเป็น พ.ศ., อายุ, เพศ และประเภทของพันธุ
๕. การจัดประเภทของพันธุโดยใช้ภาพรังสีจริงของผู้ป่วยจำนวน ๘๖๖ ราย โดยวิธีสุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลและตารางผลการวิจัย ทำให้สามารถแยกรายละเอียดที่ต้องการได้อย่างชัดเจน ผลที่ได้จึงถือว่ามีความสำคัญทางสถิติ และมีคุณค่าทางวิชาชีพทันตแพทย์....

วิจารณ์ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เนื่องจากมีข้อมูลค่อนข้างมาก ช่วงเวลาของข้อมูลก็นานพอสมควร และเป็นการวิจัยมุ่งสู่จุดที่ต้องการๆ เท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ความยากของข้อมูลก็มีหลายประการ อาทิ :

๑. รายละเอียดของผู้ป่วยแต่ละคนในบัตรประวัติผู้ป่วยไม่เหมือนกัน เนื่องจากทันตแพทย์ผู้ให้การรักษาและคนต่างก็มีวิธีการบันทึกค่อนข้างเฉพาะตัว ทำให้มีความลำบากในการแกะข้อมูล
๒. ยังมีผู้ป่วยอีกมากที่ไม่ได้บันทึกประวัติความผิดปกติของร่างกาย ผู้ป่วยพันธุทั้งหมดจึงคาดคะเนว่ามีสาเหตุเฉพาะแห่ง
๓. ผู้ป่วยส่วนใหญ่ไปรับการบำบัดรักษาเมื่อมีอาการปวดหรือบวมแล้ว จึงไม่ได้รับการถอนพันธุทันทีในวันนั้นทั้งหมด และมีจำนวนมากที่ไม่กลับไปรับการถอนพันธุหลังจากได้รับยาแก้อักเสบก่อน
๔. การบันทึกข้อมูลในแต่ละปี มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากอยู่ในช่วงที่ยังมีการพัฒนาวิธีการเก็บข้อมูลของคณะฯ

๔. การบันทึกข้อมูลในแต่ละปี มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากอยู่ในช่วงที่ยังมีการพัฒนาวิธีการเก็บข้อมูลของคณะ ฯ

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากข้อมูลที่ได้นี้ เป็นจำนวนผู้ป่วยทั้งหมดในแต่ละปีโดยไม่มี การคัดเลือก ความผิดพลาดของส่วนต่าง ๆ อาจจะเกิดขึ้นก็เกิดได้เท่า ๆ กัน จึงถือได้ว่า ผลการวิจัยที่ได้ มีความผิดพลาดน้อยมาก...

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้จะได้ผลดีกว่านี้ ถ้า.....

๑. มีการบันทึกประวัติผู้ป่วยทุกคนโดยละเอียดทุกขั้นตอน
๒. มีการรวบรวมรายละเอียดของผู้ป่วยนั้นๆ อย่างสม่ำเสมอ
๓. มีการรับผิดชอบการรวบรวมข้อมูลที่แน่นอน
๔. ใช้แบบฟอร์มบันทึกข้อมูลที่เหมือนกัน และแยกออกมาโดยเฉพาะ.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

สรุปผลการวิจัย

๑. ชายมีโอกาสเกิดฟันคุดมากกว่าหญิงเล็กน้อย ในอัตราส่วน ๑.๑๔/๑ หรือ ๕๓.๓/๔๖.๗
๒. ช่วงอายุที่พบฟันคุดมากที่สุด คือ ๑๑-๒๕ ปี ประมาณ ๗๖.๘ % ของผู้ป่วยฟันคุดทั้งหมด
๓. ร้อยละ ๙๑.๖ เป็นฟันคุดของฟันกรามซี่ที่ ๓ (third molar) ส่วนฟันคุดของฟันเขี้ยว (canine) มีเพียง ๒.๔ %
๔. ฟันคุดข้างซ้ายมากกว่าข้างขวา ชาย ๕๒.๕ % ขวา ๔๗.๕ %
๕. จำนวนผู้ป่วยฟันคุดมากขึ้นทุกปี (ดู..ตารางที่ ๙,๑๑) จากปี ๒๕๑๔ ถึง ๒๕๒๐ ผู้ป่วยฟันคุดเพิ่มขึ้นเกือบ ๕ เท่า
๖. จำนวนผู้ป่วยฟันคุดมากขึ้นทุกปี (ดู..ตารางที่ ๑๑) เมื่อเทียบกับการถอนฟันปกติ ซึ่งค่อนข้างคงที่
๗. ผู้ป่วยที่มีฟันคุดของฟันกรามซี่ที่ ๓ ล่างพร้อมกันทั้งสองข้าง มีประมาณ ๒๑.๗ %
๘. ฟันคุดที่พบมากที่สุด หรือตำแหน่งที่พบมากที่สุด คือ ฟันกรามซี่ที่ ๓ ล่างซ้าย มีมากถึง ๔๔.๔ % ของผู้ป่วยฟันคุดทั้งหมด
๙. ฟันคุดส่วนใหญ่จะเป็น mesio-angular impaction และ horizontal impaction มากที่สุด คือ ๔๕.๐๓ % และ ๔๐.๖๑ % ตามลำดับ
๑๐. ฟันคุดส่วนใหญ่จะเป็นฟันคุดเนื่องจากมีช่องว่างระหว่างฟันกรามซี่ที่ ๒ กับ เรมีส (ramus) ไผ่พอให้ฟันขึ้น ซึ่งมีมากถึง ๗๑.๘๑ %

ข้อสังเกตที่เป็นไปได้

๑. ผู้ป่วยฟันคุดล้วนเกิดจากสาเหตุเฉพาะแห่งเกือบทั้งหมด สาเหตุจากความผิดปกติของร่างกายแม้ว่าจะป้องกันลำบาก แต่ก็พบน้อยมาก จะมีก็แต่ในส่วนที่เกี่ยวข้องทางกรรมพันธุ์ ซึ่งก็มักจะวินิจฉัยได้ยาก เพราะปกติแล้ว ในครอบครัวเดียวกัน มักกินอาหารเหมือนกัน ทำให้ขาดการบริโภคเจริญเติบโตเหมือนกัน การเกิดฟันคุดจึงเกิดได้เท่า ๆ กัน

๒. การบริหารชากรรไกรด้วยการเคี้ยวมีส่วนช่วยไม่ให้เกิดฟันผุ และช่วงบริหารที่ดีที่สุดก็ควรเป็นช่วงที่ชากรรไกรกำลังเจริญเติบโต ดังนั้นวัยเด็กจึงเป็นวัยที่ควรได้รับการฝึกฝนให้รู้จักเลือกกินอาหารที่แข็งหรือเหนียวบางอย่างสม่ำเสมอ มิฉะนั้นจะเข้ากฎของ disuse atrophy นั่นก็คือจะพบแต่ฟันผุในอนาคตที่มีแต่อาหารนุ่ม ๆ และเหลว ๆ

๓. ชายมีฟันผุมากกว่าหญิง ทั้งนี้เพราะปกติหญิงมักกินจุจิกและบอยกว่า ทำให้ชากรรไกรเจริญโตดีกว่า

๔. ฟันผุของชายมากกว่าของหญิง นั้นยอมแสดงให้เห็นว่า คนส่วนใหญ่มักถนัดการเคี้ยวของขวามากกว่าของซ้าย

๕. ผู้ป่วยส่วนใหญ่ที่ไปรับการถอนฟันผุ จะเป็นนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และคนในเมือง มากกว่าคนอำเภอรอบนอกและชาวป่าชาวเขา

๖. ผู้ป่วยฟันผุ เกือบทั้งหมดไปรับการรักษาก็ต่อเมื่อมีอาการปวดหรือบวมแล้ว มีน้อยรายที่จะพบโดยบังเอิญ.....

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ทนายพ.

โทษของฟันคุด

๑. ทำให้เจ็บปวดทรมานมาก การปวดจะปวดเป็นบริเวณกว้าง มักปวดถึงหู ปวดทั้ง
พบนบนฟันล่าง ปวดซบ การปวดอาจปวด ๆ หาย ๆ เป็นระยะ หรือปวดตลอดเวลา
๒. ทำให้มีการบวมทั้งในปากและใบหน้าตรงบริเวณที่มีฟันคุด
๓. อาจมีอาการอักเสบของโพรงไขสันหลังได้เมื่อฟันคุดทะลุเข้าไปในไขสันหลัง
๔. ทำให้ฟันซี่อื่นผุได้ง่าย เพราะการทำความสะอาดทำได้ยาก
๕. ทำให้เกิดการติดเชื้อ เช่น pericoronal infection, alveolar abscess, osteitis, necrosis, osteomyelitis.
๖. ทำให้เกิดการอักเสบเรื้อรัง และมีผลต่อขากรรไกรได้ เช่น ทำให้เกิดกระดูก
ขากรรไกรหัก พบว่าขากรรไกรล่างเป็นบริเวณที่มีการหักบ่อย เพราะฟันคุดทำให้
กระดูกละลายตัวเกิดเป็นจุดอ่อน
๗. อาจก่อให้เกิดอาการปวดตามวิธีประสาทบริเวณใบหน้า (facial neuralgia)
ได้ รายที่เป็นมาก แม้แผลมอด ๆ โยยมาถูกผิวหนังก็เกิดอาการปวดอย่างรุนแรงได้
๘. อาจทำให้เกิดความผิดปกติของหู เช่น มีเสียงดังในหู หูอักเสบ
๙. อาจทำให้เกิดความผิดปกติของตา เช่น ปวดตา ม่านตาอักเสบ ตาพร่า ตาบอด
๑๐. หากปล่อยทิ้งไว้ให้เกิดการอักเสบเรื้อรัง และลุกลามถึง inferior dental
canal อาจทำให้มีการอักเสบบริเวณริมฝีปากกลางของข้างที่มีฟันคุด
๑๑. หากปล่อยทิ้งไว้ต่อไปอีก เชื้อโรคย่อมมีโอกาสระจายสู่สมองได้
๑๒. อื่น ๆ

เมื่อปวดฟันคุดจะทำอย่างไร

เมื่อมีอาการอักเสบควรรีบไปหาทันตแพทย์ เพราะการอักเสบอาจหายชั่วคราวด้วยยา
แต่จะกลับเป็นรุนแรงขึ้นได้อีก คราบเหงาที่ยังไม่ได้กำจัดสาเหตุ

หลังจากถอนฟันคุดอาจจะเกิดอะไรขึ้นได้บ้าง

ผลตามมากหลังจากการผ่าเอาฟันคุดออกจะน้อยมาก หากผู้ป่วยไปหาทันตแพทย์แต่เนิ่น ๆ แต่ถึงไวจนเรื้อรังซึ่งผลสุดท้ายก็ต้องถอนออกอยู่ดี และผลที่จะติดตามมาก็ยังมีมากมาย

หลังจากถอนฟันคุด อาจเกิดสิ่งต่อไปนี้ได้ คือ:-

๑. ปวด ผู้ป่วยส่วนใหญ่จะไม่ปวดหลังจากถอนฟันคุด ถ้าจะปวดก็จะปวดเหมือนแผลมีบาดเท่านั้น
๒. ไข้ ปกติผู้ป่วยฟันคุดมักมีร่างกายอ่อนเพลียอยู่ก่อน ทำให้อาจมีไข้ขึ้นได้ง่าย
๓. บวม การบวมหลังการถอนฟันคุด เป็นสิ่งที่พบในผู้ป่วยเกือบทุกราย ทั้งนี้เพราะเกิดจากการรุกรานและการติดเชื้อในช่องปาก ผู้ป่วยมักต้องกินยาปฏิชีวนะร่วมด้วยเสมอ ส่วนมากหายปกติได้ภายใน ๑ สัปดาห์
๔. เลือดออกมาก การถอนฟันหรือทำผ่าตัดใด ๆ ในช่องปาก ปกติจะมีเลือดออกบ้าง ถ้าผู้ป่วยกัดผ้ากอซแน่น ๆ เพียง ๓๐ นาที และใช้น้ำแข็งประคบข้างแก้มนอกปาก เลือดก็จะหยุด ตรงกันข้าม ถ้าบวม น้ำบวม ๆ หรืออมน้ำแข็งในปากด้วยความเข้าใจผิด เลือดก็จะออกตลอดเวลา
๕. ปากเหม็น ในช่วงเวลาที่แผลยังไม่หาย มีเนื้อเยื่อและเศษก้อนเลือดตกค้างในปาก จะทำให้เกิดกลิ่นปากได้บ้าง แต่หาผู้ป่วยยังไม่เอาใจใส่ต่อการทำความสะอาด ย่อมทำให้เกิดกลิ่นรุนแรงยิ่งขึ้น
๖. Hematoma มักเกิดเป็นจำเขียวเห็นชัด ทั้งนี้เกิดจากเลือดที่ออกจากเส้นเลือดแล้วมีบางส่วนซึมเข้าใต้ผิวหนัง
๗. Dry socket เป็นผลจากการที่ก้อนเลือดหลุดจากแผล และไม่มีเลือดออกมาคลุมกระดูก ทำให้กระดูกสัมผัสกับน้ำลายและเชื้อโรค เกิดการเน่าตายขึ้น ผู้ป่วยจะปวด และการรักษาก็ค่อนข้างหายช้า
๘. Secondary infection การติดเชื้อครั้งหลังนี้มักเกิดขึ้นหลังจากถอนฟันคุดแล้ว ๒-๓ วัน แสดงให้เห็นชัดโดยการมีเลือดออกจากแผลในปากอีกครั้ง
๙. ปวดบวมที่ริมฝีปากกลาง พบในผู้ป่วยที่ถอนฟันคุดล่าง ทั้งนี้เพราะหลังจากถอนฟันคุดแล้ว บริเวณริมฝีปากจะยังคงชาอยู่อีก ๒-๓ ชั่วโมง ผู้ป่วยมักเลียใช้สันกัตรีริมฝีปากเล่น จนบางครั้งเป็นแผลใหญ่ เมื่อหายชา ก็จะปวดและบวมได้..

๑๐. ชานาน ปกติจะเกิดกับผู้ป่วยที่มีฟันคุดของฟันกรามล่างซี่ที่ ๓ ซึ่งอยู่ลึกมาก หรือ หึ่งไวจนลุกลามถึง inferior dental canal หลังจากการถอน ผู้ป่วยจะ รู้สึกชาที่ริมฝีปากล่างเป็นเวลานาน อาจนานถึง ๖ เดือน

ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นทั้งกล่าวข้างต้น ควรรีบกลับไปให้ทันตแพทย์ตรวจอีกครั้ง ไม่ควรรักษาเอง

เริ่มการป้องกันในวัยเด็ก

จากสาเหตุที่โตกลาวไว้ แนวว่าสาเหตุจากความผิดปกติของร่างกายจะป้องกันได้ยาก แต่สาเหตุเฉพาะแห่งก็อาจป้องกันได้ อย่างน้อยก็ช่วยลดโอกาสที่จะเกิดฟันคุดให้น้อยลง

๑. ควรให้เด็กกินอาหารที่แข็งและหยาบบางอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นการเจริญของขากรรไกร เช่น ให้อินผลไม้แทนขนมหวาน
  ๒. ลดอาหารเหลวและของหวาน เพื่อไม่ให้เกิดโรคฟันผุน้ำนมต้องถูกถอนก่อนกำหนด เพราะเด็กที่ขาดฟันน้ำนมก็เท่ากับขาดตัวกระตุ้นการเจริญของขากรรไกร
  ๓. ควรพาเด็กไปให้ทันตแพทย์ตรวจ และรับคำแนะนำตั้งแต่เด็กเริ่มมีฟัน
- ทุก ๆ ๓-๖ เดือน.....

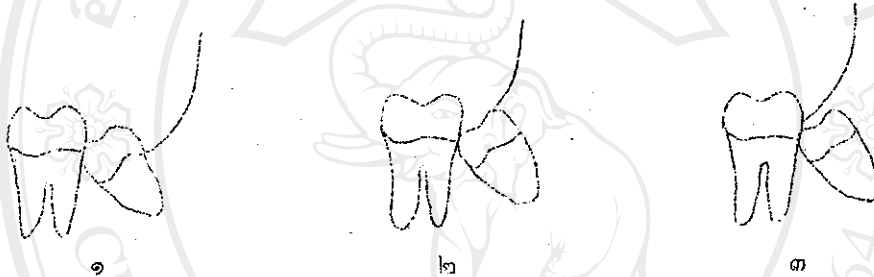
การแบ่งประเภทของฟันคุด (Lower third molar)

โดยอาศัยความสัมพันธ์ของ "ช่องว่าง" (space) ระหว่างฟันกรามล่างซี่ที่ ๓ กับเรมีส (ramus)

ประเภทที่ ๑ เป็นกลุ่มที่มี "ช่องว่าง" กว้างกว่าความกว้างของ crown ของ lower third molar

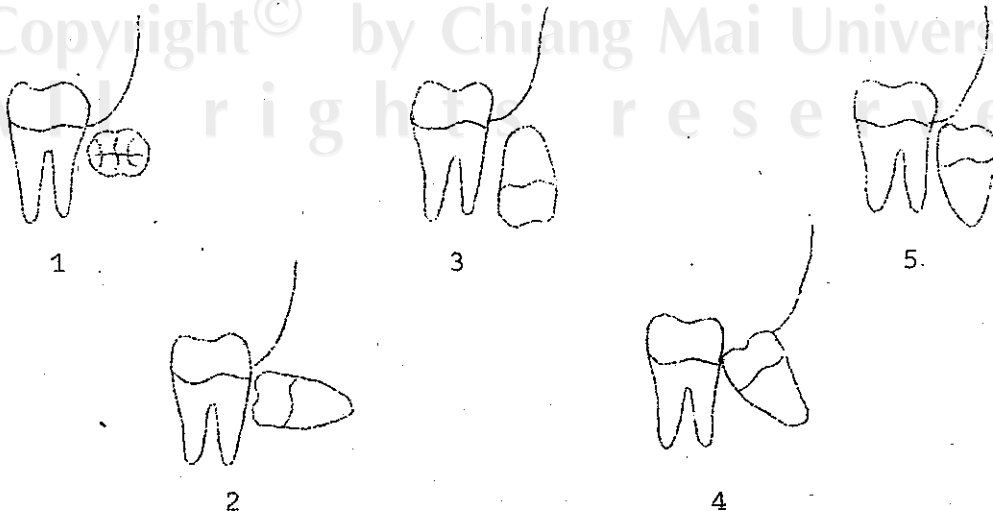
ประเภทที่ ๒ เป็นกลุ่มที่มี "ช่องว่าง" แคบกว่าความกว้างของ crown ของ lower third molar

ประเภทที่ ๓ เป็นกลุ่มที่ไม่มี "ช่องว่าง" เลย

แต่ละประเภทยังแบ่งย่อยเป็น

1. Bucco or lingual angular impaction
2. Horizontal impaction
3. Inverted impaction
4. Mesio angular impaction
5. Vertical impaction

บรรณานุกรม

- (1) Steiner & Thompson, Oral Surgery And Anesthesia, W.B.Saunders Company, London, 1977
- (2) Archer, W.Harry, Oral And Maxillofacial Surgery, 5th.ed., W.B.Saunders Company, London, 1975
- (3) Howe, Geoffrey L., Minor Oral Surgery, 2nd.ed., John Wright & Sons Ltd., 1971
- (4) Killey, H.C., An Outline of Oral Surgery, Henry Ling Ltd., Great Britain, 1971
- (5) Thoma, Kurt H., Oral Surgery, 5th.ed., The C.V.Mosby Company, 1967

ประวัติการศึกษา

ชื่อ จีระสันต์ ไพบูลย์เกษมสุทธิ

วุฒิการศึกษา

ม.๘ (วิทย์) สัมครสอบ ฯ ๒๕๐๘

มศ.๕ (ทั่วไป) โรงเรียนพลียการพระนคร ๒๕๑๐

ป.วช.(มศ.๖) โรงเรียนพลียการพระนคร ๒๕๑๑

วท.บ. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๑๕

ท.บ. คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ๒๕๑๗

ประสบการณ์การทำงาน

- (๑) ดำรงตำแหน่งอาจารย์ภาควิชาทันตกรรมชุมชนและเด็กตั้งแต่ ๑ พ.ค. ๒๕๑๗
จนถึงปัจจุบัน
- (๒) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาทันตกรรมชุมชนและเด็ก
- (๓) ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
- (๔) ดำรงตำแหน่งกรรมการประจำสำนักหอสมุด
- (๕) ดำรงตำแหน่งอนุกรรมการกีฬา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- (๖) เคยดำรงตำแหน่งผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
- (๗) เคยดำรงตำแหน่งกรรมการวิชาการมหาวิทยาลัยเชียงใหม่